

Barbalat Aleksandra

Technika gorącej emalii — zdumiewająca sztuka znana od dawna. Emalię jako kosztowną wstawkę w wyrobach jubilerskich

Artykuł ukazuje podstawowe zasady kształtowania formy i treści, a także techniczne sposoby ujawniania tematu w procesie wytwarzania dzieł sztuki w technologii gorącej emalii. Na podstawie prac autora przykłady zastosowania techniki artystycznej gorącej emalii prezentowane są jako cenne wstawki w wyrobach jubilerskich.

Słowa kluczowe: gorąca emalia, sztuka tworzona przez ogień, smalt, kwarc, tlenki metali, gorąca emalia w wyrobach jubilerskich, piec muflowy, sztuka Rusi Kijowskiej, energetyka emalii, czerwona ruta, magiczny kwiat miłości, ręka Boga, gwiaździste niebo przodków.

Барбалат О.В.

Стародавня техніка гарячої емалі. Емаль як коштовна вставка у ювелірних виробках

У статті розкрито основні принципи формування форми та змісту, а також технічні засоби розкриття теми у процесі виготовлення творів мистецтва в техніці гарячої емалі. На основі робіт автора наведено приклади застосування техніки художньої гарячої емалі як коштовних вставок в ювелірних виробках.

Ключові слова: гаряча емаль, створене вогнем мистецтво, смальта, кварц, оксиди металів, ювелірне мистецтво, муфельна піч, мистецтво Русі, енергетика емалі, червона ruta, рука Бога, зоряне небо предків.

Барбалат А.В.

Старинная техника горячей эмали. Эмаль в качестве драгоценной вставки в ювелирных изделиях

В статье раскрыты основные принципы формирования формы и содержания, а также технические средства раскрытия темы в процессе изготовления произведений искусства в технике горячей эмали. На основе работ автора приведены примеры применения техники художественной горячей эмали в качестве драгоценных вставок в ювелирных изделиях.

Ключевые слова: горячая эмаль, созданное огнем искусство, смальта, кварц, оксиды металлов, ювелирное искусство, муфельная печь, искусство Руси, энергетика эмали, червона ruta, рука Бога, звездное небо предков.

Aleksandra Barbalat

**Hot Enamel Technique — Wonderful Ancient Art.
Enamel as Precious Inserts in Jewellery**

The article gives us the basic principles of formation of the form and content as well as technical means in the process of producing artworks in hot enamel technique. Based on the author's works, the examples of the use of the artistic hot enamel technique as precious inserts in modern jewelry art are given.

Key words: hot enamel, art created by fire, smalt, quartz, metal oxides, jewelry art, muffle furnace, art of Rus, enamel energetic, ruta chervona, hand of God, starry sky of ancestors.

Technika gorącej emalii jest to zdumiewająca sztuka znana od dawna. Starożytni Egipcjanie wykorzystywali emalię jako kosztowną wstawkę w wyrobach jubilerskich. Do Rusi emalia trafiła z Bizancjum [8]. Dzisiaj emalia jest ozdobą wnętrza, wykorzystuje się emalię w wyrobach

jubilerskich jak również w pracach monumentalnych. Wykonywanie pracy w technice gorącej emalii jest to proces skomplikowany i skrupulatny, potrzebuje on wysiłków duchowych, specjalistycznej wiedzy i nawyków. Przewiduje on niejednokrotne wypalanie dzieła w specjalnym piecu muflowym w

temperaturach 600–860 °C. Takie dzieła są wieczne, w ciągu stuleci zachowują jasność i czystość koloru. Dla tego emalie wykonane w starożytnym Egipcie, Bizancjum, Rusi Kijowskiej, Chinach Japonii, przechowały się do naszych czasów.

Zarówno dzisiaj, jak i wiele wieków temu, nieliczni artyści pracowali nad dziełami sztuki w technice gorącej emalii. Ciągły eksperyment z materiałem otwiera wiele sekretów mistrzostwa właściwego dla każdego mistrza, również w starożytności, jak i współcześnie, wypracowywało się je od lat, w drodze eksperymentu. Jest to jedna z niewielu technik, w której niemożliwe jest wykonanie kopii własnej pracy, a pod względem trudności wykonania jest ona najbardziej skomplikowana. Dlatego miniaturki emalii były wysoko cenione przez wiele stuleci, zawsze były własnością wyższych warstw społeczeństwa i państwa, którego mistrzowie stworzyli te dzieła.

Bycie artystą-emalierem jest powołaniem, darem, z którym trzeba się narodzić [15]. Wielu uczyło się tej sztuki, ale nie zajmują się tym później. Artysta wchodzi w interakcję z tą techniką jedynie na ścieżce rozwoju duchowego [5; 7]. Sukces pracy zależy nie tylko od przestrzegania procesu technologicznego, ale także od szczególnego nastroju artysty podczas pracy. Emalia potrzebuje skomplikowanej duchowej pracy mistrza nad sobą [13; 14]. Praca jest udana tylko wtedy, gdy energetyka artysty jest pozytywna. Nie potrafią pracować z emalią ci, dla których głównym zadaniem jest zarabianie z tego pieniędzy [11].

Prawdziwy emalier może tworzyć rzeczy jakościowe energetycznie. Dzieła tworzone za pomocą gorącej emalii na miedzi są często wykorzystywane w praktyce arteterapii, bioenergoterapii, ponieważ struktura emalii i naturalne kolory, «oczyszczone przez ogień», podczas wypalania są w stanie poprawiać ludzkie biopole i odpowiednio harmonizować przestrzeń [12].

Rozważmy na przykład dzieło «Ręka Boga» (rys. 1). Geometria sakralna rysunku w połączeniu z techniką gorącej emalii przegródkowej tworzą potężny talizman dla człowieka. Według legend wielu starożytnych ludów, Ręka Boga ma sześć palców, w przeciwieństwie do człowieka. Spirala wieczności według chiromantów jest linią związaną z pracą [6]. W tym przypadku generuje niebiańską łaskę, a nimb wokół Ręki — Boże błogosławieństwo. Wykonane w technice gorącej emalii dzieło od momentu powstania jest zanurzone w wieczności. Powinno ono być harmonizatorem przestrzeni, w której się znajduje. Artysta jest narzędziem w rękach sił Boskich [1].

Podstawą emalii jest piasek kwarcowy [3]. Kwarc jest energochłonnym minerałem, używany

jako potężne narzędzie do oczyszczania pola energetycznego człowieka od czasów starożytnych [9]. Sól i tlenki metali formują różne kolory materiału. Na przykład, tlenek żelaza, w połączeniu z innymi związkami jest podstawą żółtego, czerwonego, brązowego, szarego, czarnego, i tak dalej. Tlenek manganu wytwarza purpurę, odcienie brązu, szarości i czerni. Tlenek miedzi to gama niebiesko-zielonych kolorów. Tlenki kobaltu to odmiany granatowych i niebieskich odcieni [4]. Rodzaje emalii to opakowa (matowa, nieprzezroczysta), jej właściwości dekoracyjne to jasność kolorów, blasku, kontrast z kolorem metalu [10]. Transparentna (przezroczysta lub półprzezroczysta) wyróżnia się przezroczystością kolorów i niesamowita grą światła pod różnymi kątami w zależności od oświetlenia padającego.

Nic dziwnego, że starożytni mistrzowie, jak również niektórzy współcześni jubilerzy, wykorzystują w swoich dziełach gorącą emalię jako kosztowne wstawki.

Obejrzymy pierścień z zestawu «Czerwona Ruta — magiczny kwiat miłości» (rys. 2). Geometria sakralna z pięciu płatków — symbol Syriusza — najjaśniejszej gwiazdy na nocnym niebie. Starożytni Egipcjanie wierzyli, że gwiazda jest czerwona. Tak więc w sposób nałożenia ciepłej emalii na miedź można wytworzyć odcienie czerwieni w biżuterii, uzupełniając czerwień fasetowanymi rubinami, tworząc obraz magicznego kwiatu miłości, który kwitnie raz w roku i czerwieni się w magicznej Nocy Kupały. Symbolizuje dar miłości dla tej dziewczyny, która jest na tyle szczęśliwa, że go odnalazła.

Dobrym przykładem zastosowania technologii gorącej emalii do wytworzenia przestrzeni kosmicznej jest zestaw «Gwiazdziste Niebo Przodków», (rys. 3), w którym geometria sakralna jest po mistrzowsku połączona z kolorowym rozwiązaniem zadania. Jest to technika gorącej emalii, która pozwala maksymalnie odzwierciedlić sferę niebieską, kolor młodego księżyca i atmosferę galaktycznej przestrzeni.

Jak napisał Leonardo da Vinci w swoich notatkach «Traktat o malarstwie»: «*Emalia wypalana w ogniu jest trwalsza nawet od rzeźby z brązu. Jeśli rzeźba z brązu jest długotrwała, to gorąca emalia jest wieczna. Gdy brąz staje się czarny lub brązowy, emalia zachowuje jasność i delikatność kolorów i pozostaje bezgranicznie rozmaita*» [2].

Emalia, więc, służy również jako przedmiot harmonizacji wewnętrznego i zewnętrznego środowiska człowieka. Podobnie jak biżuteria nie powinna być tylko przedmiotem ozdabiania ciała. Musi być przedmiotem uzdrowienia, harmonizacji i ochrony ludzkiego ciała jako «świątyni duszy».

(Ілюстративний матеріал наведено у додатку 5).

ДЖЕРЕЛА

1. Библия. Книги Священного Писания Ветхого и Нового Завета. — К. : Свято-Успенская Почаевская Лавра, 2008. — 1346 с.
2. Бородай Ю. Українська емаль / Ю. Бородай. — К. : Український письменник, 2013. — 261 с.
3. Бреполь Э. Теория и практика ювелирного дела / Э. Бреполь. — М. : Соло, 2000. — 522 с.
4. Емельянов А.Ю. История художественного эмалирования — горячая эмаль [Электронный ресурс] / А.Ю. Емельянов. — Режим доступа : <http://afgan-bazar.ru/node/606> (дата обращения: 10.05.2018).
5. Коельо П. Алхимик / П. Коельо ; перев. с португ. — К. : София, 2003. — 208 с.
6. Неаполитанский С.М. Сакральная геометрия / С.М. Неаполитанский, С.А. Матвеев. — СПб. : Изд-во Ин-та метафизики, 2006. — 632 с. : ил.
7. Марк Аврелий. Наедине с собой / перев. с древнегреч. А.В. Добровольского. — М. : Collegium Artium Ing, Ltd, РИЦ «Реал», 1993. — 146 с.
8. Музей історичних коштовностей України. Каталог «Золота скарбниця України». — К. : Акцент, 1999. — 207 с.
9. ОШО. О детях / перев. с англ. О. Вишимилт. — К. : София, 2005. — 256 с.
10. Флеров А.В. Материаловедение и технология художественной обработки металлов : учеб. / А. Флеров. — М. : Высш. шк., 1981. — 288 с. : ил.
11. Форд Г. Мое життя та робота / Г. Форд ; пер. з англ. У. Джаман. — К. : Наш Формат, 2016. — 344 с. : іл.
12. Чиа Мантек. Эмоциональное здоровье: Трансформация отрицательных эмоций в жизненную силу. Руководство на каждый день / Чиа Мантек, Сакер Дина ; перев. с англ. — М. : ООО Книжное издательство «София», 2016. — 244 с.
13. Zománc. — Kecskemét: Magyarország; Irisz Repro Studio, 1993. — 200 old.
14. Zománc. — Kecskemét, Magyarország; Feleos, 2009. — 43 old.
15. Vidra Birtalan Eva. Smalt. — Sinaja: editura SFG, 2012. — 34 pag.